
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ КОМПЛЕКСНИХ ЗМАГАНЬ

*Тетяна Кропивницька, Кирило Краснянський,
Олександр Брикульський*

Аннотація. *Стаття посвячена актуальним вопросам організації і проведення масштабних змагань. Целью исследования было обобщение современной практики организации международных комплексных соревнований, выделение тенденций и проблем их проведения. В результате исследования выделены особенности организации популярных и масштабных международных комплексных соревнований олимпийского (Игры Олимпиад) и неоллимпийского (Всемирные игры, игры SportAccord) направлений спорта. Особое внимание уделено проблемам, с которыми сталкиваются организаторы соревнований, а также предложены возможные пути их решения.*

Ключевые слова: *организация комплексных соревнований, Игры Олимпиад, Всемирные игры, игры SportAccord, компоненты и проблемы организации.*

Abstract. *The paper deals with pressing issues of organizing and holding mass-scale competitions. The aim of the study was to summarize the current practice of organizing international complex competitions, highlighting trends and problems of their conduct. As a result of the research, the features of the organization of popular and large-scale international complex competitions of the Olympic (Games of Olympiads) and the non-Olympic (World Games, SportAccord Games) directions of sport have been highlighted. Particular attention has been paid at the problems encountered by the competition organizers, as well as possible ways of their solution.*

Keywords: *organization of complex competitions, Games of Olympiads, World Games, SportAccord Games, components and issues of organization.*

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спортивне змагання як системативний чинник системи підготовки спортсменів у сучасному суспільстві виконує такі функції: виступає ареною для доказу переваги політико-економічних систем, демонстрації можливостей людини, пропагандою здорового способу життя тощо. Від якості проведення спортивного змагання залежить їх видовищність, результати виступів спортсменів, імідж міста та країни-організатора. Особливо складний процес організації міжнародних комплексних змагань. До найбільш масштабних належать Ігри Олімпіад та Всесвітні ігри. Перші налічують понад сторічну історію, стали традиції і неймовірно популярні. Другі виникли лише у 1981 р., за часів загострення «холодної війни» між СРСР і США, активного використання спорту в політичних цілях і негативним ставленням Міжнародного олімпійського комітету (МОК) до конкурента. Таким був початок формування нового напрямку в структурі міжнародного спортивного руху – неолімпійського спорту, який з кожним роком набуває все більшого значення в соціальному та спортивному житті суспільства. Велика кількість і різноманітність неолімпійських видів спорту продовжує і сьогодні стимулювати виникнення нових комплексних змагань національного, регіонального та міжнародного рівнів [7]. Так, одними з останніх реалізованих спортивних проєктів стали Всесвітні ігри SportAccord (єдиноборств, інтелектуальні), які об'єднали в своїх програмах багато видів спорту, не охопле-

них існуючими міжнародними змаганнями комплексного характеру. І хоча конфлікт, що виник у 2015 р. між тодішнім президентом SportAccord М. Візером та президентом МОК Т. Бахом, призупинив їх подальше проведення, поява нових змагань залишається активною тенденцією розвитку сучасного спорту.

Таким чином, для сучасної спортивної науки важливими аспектами виступають узагальнення підходів до організації та проведення міжнародних комплексних змагань, виділення тенденцій, проблем і перспектив, що їм притаманні.

Дослідження проводили відповідно до завдань наукового комплексного міжвузівського проєкту «Теоретико-методологічні основи розвитку неолімпійського спорту» (номер держреєстрації 0115U002372), реалізація якого запланована на 2015–2017 рр.

Мета дослідження – узагальнення сучасної практики організації міжнародних комплексних змагань, виділення актуальних тенденцій і проблем їх проведення, а також пошук можливих шляхів вирішення.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, документальних матеріалів; синтез і узагальнення; порівняння й аналогія; системний підхід.

Результати дослідження та їх обговорення. Розвиток олімпійського і неолімпійського спорту відбувався майже одночасно. Комплексний характер Олімпійських ігор з можливістю задоволення потреб широкої глядацької аудиторії, універсальність принципів олімпізму, перевірені в спри-

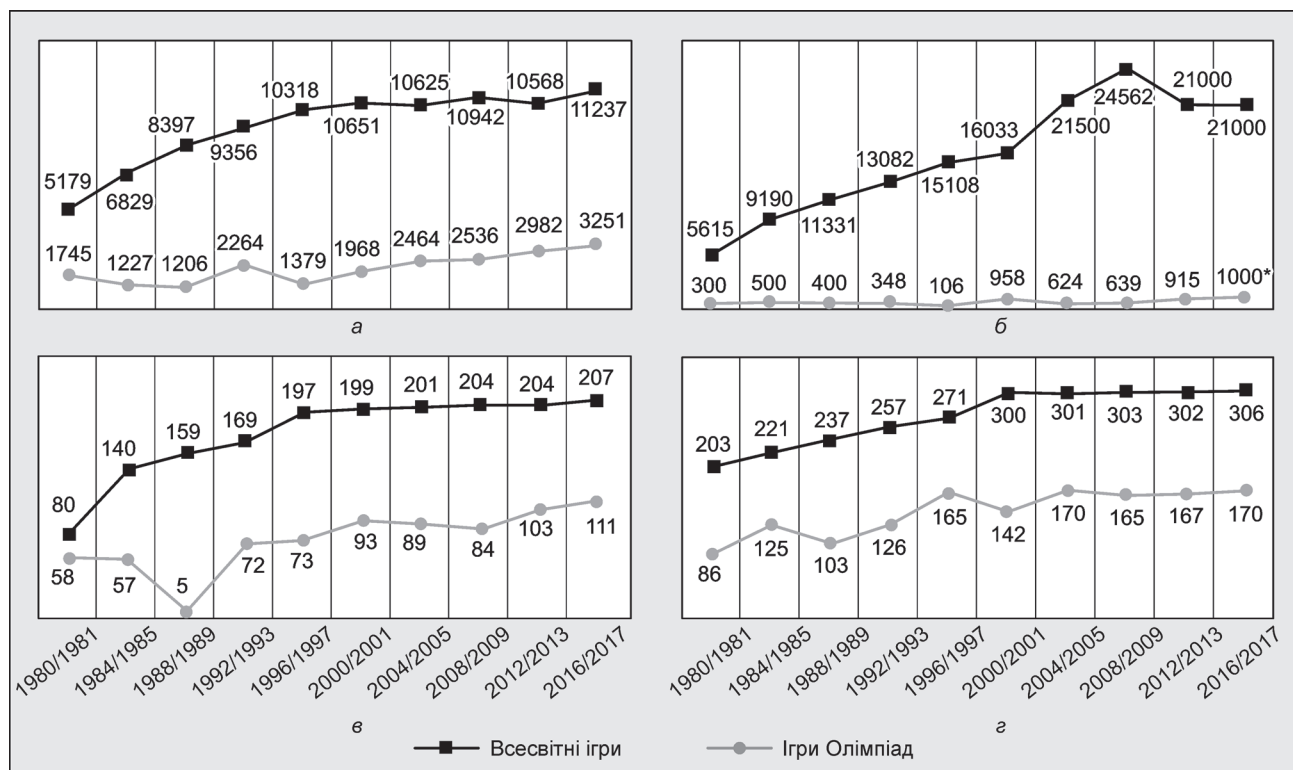

Рисунок 1 – Динаміка показників розвитку Ігор Олімпіад та Всесвітніх ігор, кількість (* – орієнтовна кількість): а – спортсменів; б – представників ЗМІ; в – країн-учасниць; г – видів змагань.

ятливі і кризові періоди – стимулювали процеси становлення неолімпійського спорту як складової міжнародного спортивного руху. Головною метою більшості спортивних федерацій вважається включення своїх видів спорту в олімпійську програму, хоча її реалізація з об’єктивних причин малоймовірна. Саме це привело до виникнення міжнародних комплексних змагань – Всесвітніх ігор, що об’єднали неолімпійські види спорту або спортивні дисципліни [7].

Порівняльний аналіз показників, що характеризують масштаби проведення змагань, підтвердив значну перевагу Ігор Олімпіад (рис. 1).

Порівняння змагань 1980–1985 рр. є необ’єктивним з двох причин. По-перше, на Іграх Олімпіад 1980 і 1984 рр. були присутні не всі учасники олімпійського руху через політичні протести, що проявилися у бойкотах змагань. По-друге, у 1980 р. відбулися Ігри XXII Олімпіади, а у 1981 р. вперше пройшли Всесвітні ігри. Вважаємо за доцільне порівнювати характеристики, починаючи з 1990-х років, коли Всесвітні ігри вже досягли певної популярності, а Олімпійські – вийшли з кризового періоду бойкотів.

За тридцять п’ять років існування Всесвітніх ігор значно розширилися показники їх розвитку: географія проведення (організувалися в Європі, Північній і Південній Америці, Азії), кількісний склад учасників і регіональне представництво.

Якщо I і II Всесвітні ігри, які пройшли в Санта-Клара (США) і Лондоні (Велика Британія), не привернули особливої уваги мешканців цих міст і країн через недостатнє висвітлення подій у засобах масової інформації (ЗМІ), сьогодні відпрацьовані механізми співпраці з телебаченням, мережею Інтернет, пресою. Результатами такої співпраці стала присутність на IX Всесвітніх іграх 2013 р. понад 900 журналістів, трансляція подій 25 телекомпаніями із залученням понад 6 млн телеглядачів, безпосередньо спостерігали за змаганнями близько 280 тис. уболівальників [3]. Порівняння зазначених показників з Іграми Олімпіад, трансляція яких відбувається майже в усі куточки земної кулі, де змагаються більше 10 тис. атлетів з понад 200 країн, свідчить про наявність ще значного резерву.

Число видів спорту та видів змагань у програмі досягло періоду стабілізації й останнім часом їх кількість практично не змінюється, що характерно і для Олімпійських ігор. Значний потенціал для розвитку Всесвітніх ігор становлять показники країн-учасниць і кількість спортсменів, які у два і чотири рази, відповідно, відстають від Ігор Олімпіад, що пояснюється різницею в підходах до допуску спортсменів: учасниками Всесвітніх ігор можуть стати тільки лідери рейтингів міжнародних спортивних федерацій, а МОК дотримується принципу універсалізму і дає можливість країнам,

спортсмени яких не завоювали ліцензії, брати участь у змаганнях. Використовуючи досвід олімпійського спорту, можна істотно збільшити згадані показники, що сприяло б залученню на Всесвітні ігри більшої кількості представників ЗМІ. Сьогодні цей показник у 20 разів нижчий, порівняно з Іграми Олімпіад.

Всесвітні ігри є більш привабливими за Олімпійські для невеликих міст і країн, завдяки можливості проведення частини змагань в інших містах цієї держави (міста-супутники), менш жорстким вимогам до спортивної інфраструктури і місць проживання учасників. Ігри Олімпіад останнім часом здатні проводити лише великі міста або столиці економічно високорозвинених країн, витрачаючи на цю подію близько 20–40 млрд дол. США. Серед організаторів Всесвітніх ігор столиця держави приймала змагання лише один раз (Лондон, 1985), а останні ігри коштували державному і місцевому бюджетам Колумбії і Калі 105 млн дол. [7], що у 400 разів економічніше, порівняно з Іграми Олімпіад. Крім того, можливою найближчою перспективою розвитку Всесвітніх ігор стане проведення змагань на Африканському континенті. Заявка від Південно-Африканської республіки (ПАР) до Міжнародної асоціації Всесвітніх ігор (IWGA) надходила вже двічі: для організації V і IX Всесвітніх ігор (1997 і 2013 рр. відповідно). У першому випадку заявка від Порт-Елізабет була задоволена, проте у зв'язку з отриманням незалежності ПАР і політичних змін у країні, ігри були перенесені до Лахті (Фінляндія) [3]. Якщо Всесвітні ігри пройнуть в Африці, це будуть перші міжнародні комплексні змагання всесвітнього рівня, організовані на цьому континенті.

Поява нових видів спорту та спортивних дисциплін триває і сьогодні. Ці процеси стимулюють створення відповідних змагань, у тому числі комплексного характеру [4]. Започатковано проведення Всесвітніх інтелектуальних ігор та Всесвітніх ігор єдиноборств; SportAccord презентував ідею організації змагань з пляжних і вуличних видів спорту, окремі федерації організують міжнародні комплексні турніри. Переважна більшість спортивних дисциплін, які формують програми цих змагань, належать до системи неолімпійського спорту.

Завдяки дотриманню принципів олімпізму, неолімпійський спорт, зокрема Всесвітні ігри, підтримуються керівництвом МОК. Проте так було не завжди. У 1980-ті роки МОК сприйняв звістку про нові змагання без ентузіазму, з побоюванням порушення своїх прав і конкуренції з боку IWGA. Він заборонив брати участь представникам олімпійських видів спорту (боксу і водного поло), федерації яких отримали запрошення на Всесвітні ігри 1981 р. [7]. Сьогодні стала традицією присутність на Всесвітніх іграх президента МОК і підняття олімпійського прапора поруч з прапором

IWGA. Відповідно до Меморандуму, підписаного між двома структурами [12], IWGA включає до програми змагань тільки види спорту (дисципліни), не представлені у програмі Олімпійських ігор. У свою чергу, МОК закликає НОК країн надавати підтримку і допомогу під час комплектування збірних команд на Всесвітні ігри.

Змагання в сучасному спорті є не тільки способом визначення переможця, а й найважливішим засобом підготовки спортсмена, вдосконалення його спортивної майстерності тощо [8]. Успішне проведення змагань залежить від їх ретельної організації. Аналіз доступної літератури [1, 5, 10 та ін.] дозволив виділити основні компоненти організації змагань (рис. 2).

Одним з компонентів проведення змагань є наявність сформованої організаційно-управлінської структури, яка забезпечує злагоджений ефективний взаємозв'язок елементів, а також регулює всі питання, що стосуються безпосереднього проведення змагань. Необхідно зазначити, що сьогодні організація змагань включає не тільки адміністрування та проведення спортивної частини, а й безліч суміжних напрямів управлінської діяльності (сервісів змагань), до яких можна віднести: забезпечення харчування, проживання, логістики, акредитації, безпеки, медичного обслуговування. Також важливим елементом успішного проведення змагання є підготовка церемоній відкриття і закриття ігор, які являють собою яскраві шоу-програми з елементами національної культури, країни, що проводить ігри, або презентацією видів спорту в програмі змагань.

Функціонування системи організації та управління неможливе без наявності нормативно-правової бази. Сучасні вимоги до проведення змагань виходять за межі правил окремих видів спорту, що обумовлює зростання норм регулювання спорту як на національному, так і на міжнародному рівнях. Аналіз робіт А. І. Понкіної [9] дозволив виявити, що всі документи нормативного забезпечення проведення змагань умовно можна розділити на три групи. Прикладами документів першої групи може бути Міжнародна хартія фізичного виховання і спорту, прийнята в Парижі на 20-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО [6], окремі положення якої спрямовані на матеріально-технічний, кадровий, науковий супровід змагань. Крім цього, існують різні міжнародні конвенції, що стосуються окремих проблем проведення змагань, таких, як допінг, поведінка вболівальників, расизм у спорті (Європейська конвенція про запобігання насильства та неналежної поведінки глядачів під час спортивних заходів і зокрема футбольних матчів; Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті тощо.).

Друга група документів, що регламентують організацію змагань, включає міжнародні рекомендаційні та політичні норми. Ряд дослідників [9,

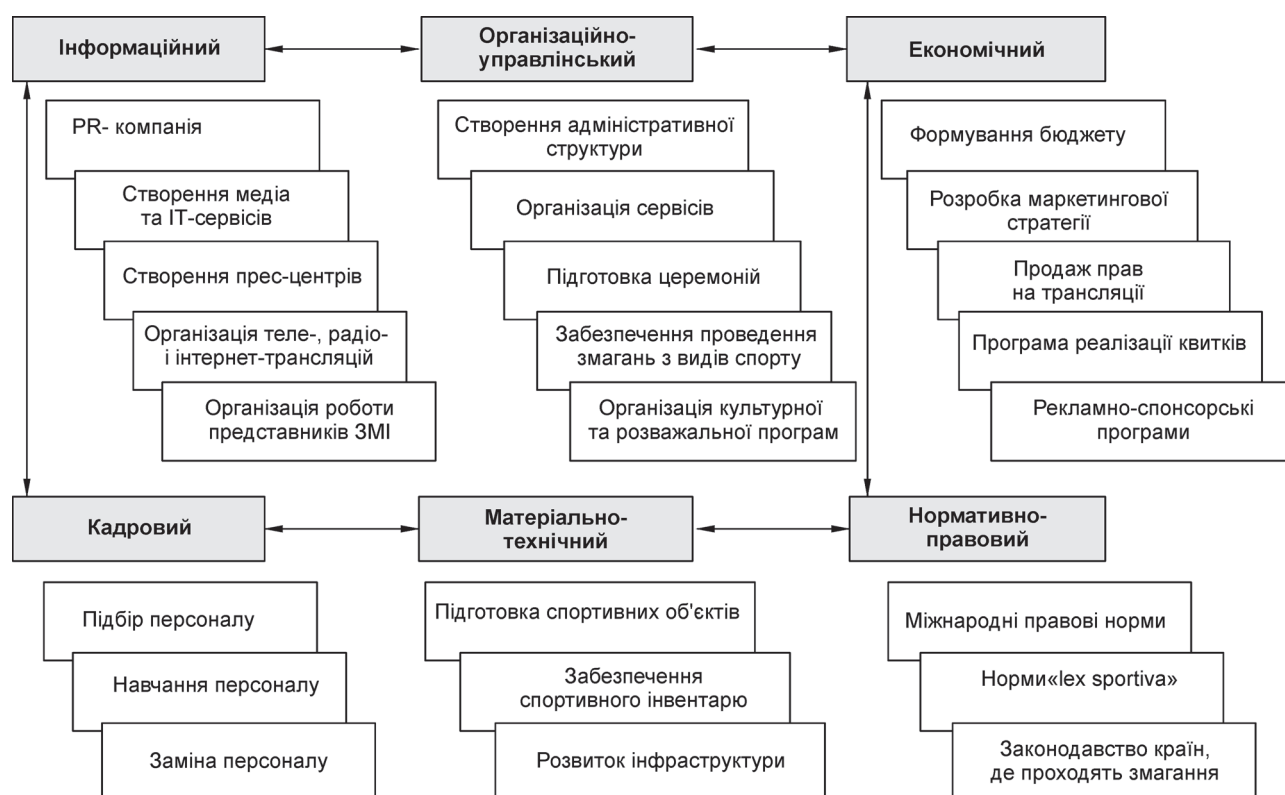

Рисунок 2 – Основні компоненти організації змагань

10 та ін.] застосовують до цієї групи термін «lex sportiva». Також процес проведення змагань регламентується законодавчою базою країни, в якій вони проходять. Аналіз робіт А. О. Балабанової, І. І. Українцева, С. В. Кошєєва [2] свідчить про те, що сьогодні важливим компонентом організації змагань є підготовка кадрів, які володіють спеціальними знаннями і вміннями, здатних швидко і якісно виконувати поставлені завдання, а також вирішувати проблеми, що виникають. Так, відмова Порт-Елізабет від проведення Всесвітніх ігор 1997 р. та перенесення їх до Лахті поставила складне завдання перед організаторами – підготувати змагання лише за два роки [3]. Хоча місто вперше організувало подібний захід з літніх видів спорту, у спортивних функціонерів Фінляндії був величезний досвід проведення міжнародних змагань із зимових видів спорту, що допомогло успішно реалізувати цей проект.

Підготовка персоналу для організації змагань включає навчання фахівців більше 20 кваліфікаційних груп, одночасне залучення і використання праці великої кількості людей неможливе без присутності на змаганнях волонтерів [1]. З одного боку, залучення волонтерів не передбачає виплат матеріальних винагород, з іншого – цих осіб необхідно забезпечити місцем проживання, спеціальним одягом, харчуванням і виплатою кишенькових грошей, що несе додаткове фінансове навантаження на організаторів змагань. Проте еконо-

мічну вигоду від залучення волонтерів важко переоцінити, наприклад, для проведення Олімпійських ігор в Сідней на залучення і роботу волонтерів було витрачено 4,5 % коштів бюджету змагань. Але кожен долар, вкладений у волонтерську програму, приніс 21 дол. вартості послуг на безоплатній основі [2].

Сьогодні змагання – це величезні комерційні заходи, продумана технологія проведення яких може принести їх організаторам прибуток. У переважній більшості випадків під час проведення спортивного змагання питання їх економічного забезпечення стає першочерговим для організаторів, яким необхідно передбачити розміри і статті витрат, джерела отримання прибутку, на підставі чого розробити бюджет. Отже, одне з головних завдань організаторів – реалізація продуманої маркетингової політики. Тому в структурі організаційних комітетів створюються окремі департаменти, що відповідають за маркетинг, пошук інвесторів, розробку рекламно-спонсорських програм і маркетингових стратегій [1]. Так, організація Олімпійських ігор характеризується постійною розробкою рекламно-спонсорських програм, що залучають велику кількість фірм-спонсорів різних категорій, у тому числі світові бренди (The Olympic Partners), продажем квитків і прав на телетрансляції, ліцензійною діяльністю. Під час проведення Всесвітніх ігор 2009 р. організаційний комітет, відповідно до вартості спонсорських програм, за-

пропонував такі назви: платиновий, золотий, срібний і бронзовий партнери [7].

Важливим моментом економічного забезпечення змагань також є програма реалізації квитків. На думку С. В. Алтухова [1], її основними розділами є: визначення секторів і кількості глядацьких місць на спортивних аренах; виділення місць для офіційних осіб, спортсменів, представників оргкомітету, спонсорів; формування цінової політики та організація продажу квитків.

Один із найбільш трудомістких компонентів організації змагань – їх матеріально-технічне забезпечення, що включає підготовку сучасних стадіонів та майданчиків, їх забезпечення спортивним обладнанням та інвентарем, засобами фіксації результатів змагань тощо. Зазвичай у структурі організаційного комітету створюються один (або декілька) департаментів, що відповідають за його реалізацію. На стадії планування змагання ці підрозділи враховують вимоги спортивного керівництва та інших організаційних служб. На основі цього розробляють технічну концепцію майбутнього змагання [1]. Необхідно зазначити, що більшість комплексних змагань з неолімпійських видів спорту проходять на існуючих спортивних об'єктах, а їхня програма залежить від можливостей міста-організатора. Наприклад, IWGA не вимагає від організаторів змагань будівництва нових спортивних споруд або поліпшення інфраструктури міст. Так, Броцлав для проведення Всесвітніх ігор 2017 р. побудував лише одну нову арену, інші – реконструював. Для порівняння, в Пекіні для організації Ігор Олімпіади 2008 р. знадобилося звести 12 нових спортивних об'єктів [8]. На Олімпійських іграх обов'язковим є обладнання олімпійського селища для спільного проживання всіх учасників. На Всесвітніх іграх обмежуються готелями, студентськими гуртожитками, що знижує витрати і не викликає проблем після закінчення змагань з необхідністю утримання дорогих об'єктів.

Сьогодні одним із найважливіших компонентів ефективної організації змагання виступає їх інформаційна підтримка. На даний момент найпотужнішим ресурсом просування спорту в світі стало телебачення [1]. Міжнародні комплексні змагання найвищого рівня викликають велику зацікавленість представників телекомпаній. Тому ініціатори змагань проводять конкурс серед усіх бажаних компаній, де розігрують право їх трансляції. Компанію, яка перемогла в ньому, прийнято називати «Host Broadcaster». Крім цього, організатори повинні передбачити можливість висвітлення спортивних подій в мережі Інтернет. Перед початком змагань створюється офіційний сайт, на якому розміщується основна інформація про акредитацію, візову підтримку реєстрації учасників, продаж квитків тощо. Безпосередньо під час проведення змагання сайт виступає платформою онлайн трансляції турніру і висвітлення результатів.

Також організаторам слід враховувати, що крім представників телебачення змагання висвітлюватимуть інші ЗМІ, тому необхідно продумати роботу прес-центру, який буде основним місцем збору і поширення інформації.

Ефективна організація змагань неможлива без реалізації всіх зазначених компонентів. Проте, під час проведення будь-якого спортивного заходу організаторам доводиться вирішувати ряд проблем. Наприклад, підготовка масштабних комплексних змагань часом супроводжується труднощами ще в момент вибору міста-організатора. Порівняльний аналіз кількості заявок, поданих від кандидатів на організацію Ігор Олімпіад та Всесвітніх ігор, свідчить про більше бажання країн проводити олімпійські змагання. Так, у конкурсі на організацію Ігор XXX Олімпіади 2012 р. взяли участь п'ять міст з дев'яти, які подали заявки; на проведення Ігор XXXII Олімпіади 2020 р. було шість претендентів, з яких в голосуванні брали участь три [11].

Останнім часом кандидатуру на організацію Всесвітніх ігор IWGA обирає з трьох претендентів (наприклад, для ігор 2017, 2021 рр.). У 2013 р. була одна заявка від двох німецьких міст – Дуйсбург і Дюссельдорф. Вона отримала схвалення, незважаючи на те що вперше надійшла пропозиція на проведення змагань в такому форматі. Крім того, IWGA зацікавлена в розширенні географії проведення Всесвітніх ігор, а Дуйсбург приймав ці змагання у 2005 р., і то був другий раз, коли Німеччина стала організатором подібного турніру (після 1989 р. – Карлсруе). Проте смерть мера міста Дюссельдорф завадила проведенню ігор у Німеччині втретє [3]. Додатковий конкурс, в якому взяли участь Калі (Колумбія) і Преторія (ПАР), визначив, що ігри вперше пройдуть у Південній Америці.

Міжнародний олімпійський комітет незабаром може зіткнутися з негативною тенденцією в питанні кількості заявок. У демократичних країнах сьогодні стає правилом узгоджувати важливі рішення для країни або конкретного міста з їх мешканцями. Прикладом може служити ситуація, що виникла з Мюнхеном, міська влада якого планувала подавати заявку на зимові Олімпійські ігри 2022 р., але результати референдуму з цього питання виявилися негативними [12]. Сьогодні економічні інтереси часто стоять вище, ніж політичні, і ця тенденція буде тільки посилюватися.

Після вибору міста-організатора і формування в ньому організаційного комітету починається кропітка робота з підготовки майбутніх змагань, у процесі якої виникають певні проблеми. Їх можна розділити на дві групи: безпосередні, тобто пов'язані власне з організацією заходу, тому логічно розглядати їх у взаємозв'язку з основними компонентами підготовки змагань; опосередковані – не пов'язані зі спортом, проте які істотно впливають на нього, тому їх врахування є обов'язковим.

Як показав аналіз найбільших міжнародних комплексних змагань, накопичений досвід їх організації дозволяє істотно знизити гостроту прояву безпосередніх проблем. Зазначимо, що постійно зростаюча популярність різних спортивних заходів міжнародного рівня, збільшення їх масштабів актуалізує групу опосередкованих проблем. Так, внаслідок високої популярності Олімпійських ігор, престижності виступів збірних команд країн на них регулярно виникають проблеми, пов'язані з використанням цих змагань в політичних та ідеологічних цілях. І хоча «градус напруження» протистояння політичних систем знизився, проте мають місце спроби різних громадських об'єднань привернути увагу до проблем глобального або локального характеру, підірвати авторитет уряду країни в разі несвоєчасного запобігання подібних ситуацій.

У зв'язку з цим, держава, яка приймає Олімпійські ігри, змушена значну частину бюджету змагань (до 50 %) витратити на реалізацію системи безпеки. Часто сума витрат на цю статтю збільшується в процесі підготовки до Ігор.

Як зазначалося вище, останнім часом містами-організаторами Ігор Олімпіад стають столиці великих держав з високим рівнем економіки, стабільною політикою і значним людським ресурсом. Зазвичай ці міста мають складну екологічну ситуацію. Організаційному комітету доводиться вживати заходів до зниження забруднення навколишнього середовища.

У процесі організації змагань у неолімпійському спорті спостерігається протилежна ситуація, коли більша частина проблем має безпосередній характер. Причому чим менший досвід проведення змагань, тим актуальнішими вони є.

Необхідно відмітити, що для «молодих» змагань в неолімпійському спорті характерною є наявність допоміжних керівних організацій. Так, проведення Всесвітніх інтелектуальних ігор SportAccord контролювалося Міжнародною асоціацією інтелектуального спорту (IMSA), а також асоціацією SportAccord. Відсутність подібних структур під час підготовки інших змагань SportAccord (пляжних, артистичних) запланованих на 2013 р., спричинило їх перенесення на 2015 р., а згодом відмову від них [7].

Більшість комплексних змагань у неолімпійському спорті мають нетривалу історію розвитку, тому їхня нормативна база недосконала і потребує доопрацювання. Так, аналіз правового забезпечення Всесвітніх ігор засвідчив, що нормативна база цих змагань постійно доповнюється. Наприклад, постійно вдосконалюються правила Всесвітніх ігор, які з моменту їх затвердження у 1989 р., змінювалися мінімум раз на два роки [14], у 2016 р. підписано другий Меморандум про взаєморозуміння між МОК та IWGA [13]. IWGA і далі зобов'язується дотримуватися олімпійських принципів, визнає тільки ті види спорту (дис-

ципліни), що не входять до програми Олімпійських ігор, та федерації яких визнані МОК або вже є членами IWGA. У свою чергу, МОК усвідомлює значущість Всесвітніх ігор, надає технічну допомогу їхнім організаційним комітетам, ділиться досвідом, особливо в питаннях комунікації, маркетингу та реклами. Для ігор SportAccord характерною стала відсутність єдиних підходів у нормативно-правовому забезпеченні. Передбачалося, що кожен організаційний комітет змагань розробляє свою концепцію проведення, а асоціація SportAccord взяла на себе тільки контролюючу функцію.

Сьогодні проведення міжнародних змагань неможливе без значних грошових інвестицій. Проте, надмірний інтерес представників бізнесу, передовсім до Олімпійських ігор або інших змагань, може змінити пріоритети зі спортивного заходу на розважальне спеціалізоване шоу. Під час підготовки до Ігор бізнес-структури ініціюють спроби виключити з програми, на їхню думку, невидовищні, але разом з тим традиційні види спорту. Крім цього, збільшується число маркетологів за рахунок скорочення фахівців з організації змагань. Домінування комерційних мотивів призводить до подорожчання квитків на змагання, вартості проживання делегацій, журналістів, туристів тощо.

Змагання в неолімпійському спорті стикаються з проблемою обмеженого бюджету спортивних заходів через невисоку популярність і, як наслідок, невелику глядацьку аудиторію. Реалізація рекламно-спонсорських програм супроводжується залученням незначної кількості національних спонсорів. Наприклад, спонсорами Всесвітніх ігор 2017 р. виступили 12 національних компаній. Крім того, продаж прав на телетрансляцію в неолімпійському спорті не приносить істотних прибутків. Також обмеження в бюджеті змагань обумовлюють необхідність пошуку шляхів економії, що може вплинути на ефективність змагань. Так, економічні проблеми під час підготовки Всесвітніх ігор 1993 р. стали приводом для відмови в центральзованому розміщенні всіх делегацій. Спортивні споруди не були повністю готові. Прорахунки PR-компанії (листівки і рекламні афіші надруковані і поширені вже після початку змагань) негативно позначилися на кількості глядачів [3]. Одним із найважливіших факторів формування позитивного іміджу змагань є їх інформаційне забезпечення, аналіз якого в неолімпійському спорті виявив ряд об'єктивних проблем. Так, право висвітлювати спортивні змагання купують національні і регіональні телекомпанії. Наприклад, проведення Всесвітніх інтелектуальних ігор SportAccord 2012 р. в Пекіні (КНР) транслювалося на понад 90 каналах, 78 з яких працюють винятково в країнах Азії [7].

Важливим завданням інформаційного забезпечення є залучення великої кількості волонтерів. Під час проведення Ігор Олімпіади 2016 р. в Ріо-де-

Жанейро планувалося задіяти близько 50 тис. волонтерів. Проте через невдоволення умовами проживання, харчування, графіком роботи 15 тис. з них відмовилися від участі. Необхідно зазначити, що масове залучення волонтерів до організації Всесвітніх ігор починається з 2001 р. (Акіто, Японія), що було обумовлено необхідністю присутності на змаганнях великої кількості перекладачів [7]. Необхідно враховувати, що важливу роль відіграє не тільки кількість людей, а їхня кваліфікація і можливість вирішувати нагальні проблеми. Тому організатори змагань проводять спеціальні навчальні семінари. Так, під час підготовки до Олімпійських ігор в місті-організаторі розробляється спеціальна стратегія підготовки кадрів, проте в неолімпійському спорті подібні програми не реалізуються.

Висновки:

1. Узагальнення сучасної практики організації міжнародних комплексних змагань в олімпійському і неолімпійському напрямках спорту дозволило встановити спільні та відмінні риси в підходах до проведення цих змагань. Ігри Олімпіад мають значно більшу популярність, проте Всесвітні ігри є більш привабливими для невеликих міст, які прагнуть реалізувати масштабні спортивні проекти.

2. Організація змагань складається з шести основних компонентів: організаційно-управлін-

ський, економічний, інформаційний, кадровий, матеріально-технічний, нормативно-правовий. Ефективність реалізації цих компонентів значно вища при підготовці Ігор Олімпіад, що обумовлено багаторічним досвідом, усталеними традиціями, авторитетом МОК і популярністю змагань.

3. Проведення масштабних міжнародних комплексних змагань супроводжується наявністю проблем, які можна розділити на дві групи: безпосередні (пов'язані власне з організацією заходу) та опосередковані (не пов'язані зі спортом, проте мають на нього вплив). Досвід організації дозволяє істотно знизити гостроту прояву безпосередніх проблем, а постійно зростаюча популярність змагань, значне збільшення його масштабів актуалізує групу опосередкованих проблем.

4. Підтримка неолімпійського спорту з боку МОК, врахування багаторічного організаційного досвіду цієї структури, зростаюча популярність Всесвітніх ігор та інших змагань дозволять зазначеній складовій спорту зайняти гідне місце в міжнародній спортивній системі.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні особливостей організації комплексних змагань з неолімпійських видів спорту в Україні, розробці концепт-проектів їх проведення.

Література

1. Алтухов С. В. Ивент-менеджмент в спорте. Управление спортивным мероприятием / С. В. Алтухов. – М.: Сов. спорт, 2013. – 200 с.
2. Балабанова А. О. Управленческий опыт подготовки персонала для Олимпийских игр [Электронный ресурс] / А. О. Балабанова, И. И. Украинцева, С. В. Кощеев. – Режим доступа: <http://oaji.net/articles/2014/8-1393859236.pdf>.
3. Долбишева Н. Г. Историчні аспекти та хронологія Всесвітніх ігор у міжнародному спортивному русі: монографія / Н. Г. Долбишева. – Дніпропетровськ: Вид-во Маковецький, 2012. – 258 с.
4. Імас Є. В. Неолімпійський спорт: проблеми та перспективи розвитку / Є. В. Імас, О. В. Борисова, І. О. Когут // Фіз. культура, спорт та здоров'я нації: зб.наук. праць. – 2016. – № 3. – С. 145–152.
5. Кропивницька Т. А. Сучасні тенденції розвитку спорту та їх вплив на організацію комплексних змагань / Т. А. Кропивницька, К. В. Краснянський // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2016. – № 3. – С. 80–84.
6. Міжнародна хартія фізичного виховання та спорту [Електронний ресурс] // ЮНЕСКО. – 1978. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_350.
7. Неолімпійський спорт: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту / [Є. В. Імас, С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова та ін.]. – К.: Олімп. л-ра, 2015. – 202 с.
8. Платонов В. Н. Олимпийский спорт: в 2 т. / В. Н. Платонов, М. М. Булатова, С. Н. Бубка [и др.]; под. общ. ред. В. Н. Платонова. – К.: Олимп. лит., 2009. – Т. 2. – 696 с.
9. Понкина А. И. Lexsportiva и спортивное право / А. И. Понкина // Шестая Междунар. науч.-практ. конф. «Спортивное право: перспективы развития». – М., 2012. – С. 100–105.
10. Gauthier R. Major event legislation: lessons from London and looking forward / Ryan Gauthier // The International Sports Law Journal. – June 2014. – Vol. 14, iss. 1. – P. 58–71.
11. Kaiser S. Sozioökonomie Olympischer Spiele / Sebastian Kaiser // Sportwissenschaft. – March 2016. – Vol. 46, iss. 1. – P. 14. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://link.springer.com/article/10.1007/s12662-016-0396-1>
12. Könecke T. Olympia in Germany? An analysis of the referendum against Munich 2022 / Thomas Könecke, Mathias Schubert, Holger Preuß // Sportwissenschaft. – March 2016. – Vol. 46, iss. 1. – P. 15–24. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12662-015-0384-x>
13. Memorandum of Understanding between the International Olympic Committee and the IWGA [Електронний ресурс] // International World Games Association. – 2016. – Режим доступу: http://www.theworldgames.org/files/Governing_Documents/MoU%20IOC%20-%20IWGA%202016.pdf.

14. *Rules of TWG* [Електронний ресурс] // InternationalWorldGamesAssociation. – 1989. – Режим доступу: http://www.theworldgames.org/files/Governing_Documents/IWGA%20Rules%20of%20The%20World%20Games.pdf.

Literature

1. *Altukhov S. V. Event-management in sport. Managing sports event* / S. V. Altukhov. – Moscow: Sov. Sport, 2013. – 200 p.
2. *Balabanova A. O. Management experience of personnel preparation for the Olympic Games* [Electronic resource] / A. O. Balabanova, I. I. Ukraintseva, S. V. Koshcheyev // N 4. – 2013. – Access mode: <http://oaji.net/articles/2014/8-1393859236.pdf>.
3. *Dolbysheva N. G. Historical aspects and chronology of the World Games in international sports movement: monograph* / N. G. Dolbysheva. – Dnipropetrovsk: Vydavnytstvo Makovetskyi, 2012. – 258 p.
4. *Imas I. V. Non-Olympic sport: issues and development prospects* / I. V. Imas, O. V. Borysova, I. O. Kohut // *Fizkultura, sport ta zdorovia natsii: collection of scientific papers*. – 2016. – N 3. – P. 145–152.
5. *Kropyvnytska T. A. Current trends of sport development and their impact on complex competition organization* / T. A. Kropyvnytska, K. V. Krasnianskyi / *Teoriya i metodyka fizykhovannia i sportu*. – 2016. – N 3. – P. 80–84.
6. *International charter of physical education and sport* [Electronic resource] // UNESCO. – 1978. – Access mode: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_350.
7. *Non-Olympic sport: teaching guide for students of physical education and sport institutions* / [I. V. Imas, S. F. Matveyev, O. V. Borysova et al.] – Kiev: Olimpiyskaya literatura, 2015. – 202 p.
8. *Platonov V. N. Olympic sport: in 2 vol.* / V. N. Platonov, M. M. Bulatova, S. N. Bubka [et al]; ed. by V. N. Platonov. – Kiev: Olimpiyskaya literatura, 2009. – Vol. 2. – 696 p.
9. *Ponkina A. I. Lexsportiva and sports law* / A. I. Ponkina // *Sixth International Scientific-Practical Conference «Sports law: development prospects»*. – Moscow, 2012. – P. 100–105.
10. *Gauthier R. Major event legislation: lessons from London and looking forward* / Ryan Gauthier // *The International Sports Law Journal*. – June 2014. – Vol. 14, iss. 1. – P. 58–71.
11. *Kaiser S. Sozioökonomie Olympischer Spiele* / Sebastian Kaiser // *Sportwissenschaft*. – March 2016. – Vol. 46, iss. 1. – P. 14. [Electronic resource] / Access mode: <http://link.springer.com/article/10.1007/s12662-016-0396-1>
12. *Könecke T. Olympia in Germany? An analysis of the referendum against Munich 2022* / Thomas Könecke, Mathias Schubert, Holger Preuß // *Sportwissenschaft*. – March 2016. – Vol. 46, iss. 1. – P. 15–24. [Electronic resource]. – Access mode: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12662-015-0384-x13>. *Memorandum of Understanding between the International Olympic Committee and the IWGA* [Electronic resource] // International World Games Association. – 2016. – Access mode: http://www.theworldgames.org/files/Governing_Documents/MoU%20IOC%20-%20IWGA%202016.pdf.
14. *Rules of TWG* [Electronic resource] // InternationalWorldGamesAssociation. – 1989. – Access mode: http://www.theworldgames.org/files/Governing_Documents/IWGA%20Rules%20of%20The%20World%20Games.pdf.